

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. <i>Kéziratok nem adóznak vissza.</i>	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolók szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadófelügyelő: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyílttér sorunkat 50 kr. Többesbűri hirdetésekéül engedmény.
---	---	--	---	--

A néppárt revíziót követel !!

Visszapillantás.

(?) Az 1894-ik év végbucsut int felénk. Még néhány óra és ez az év is a múlt-é, az emlékezeté, és korunknak még születendő történetírója majd azt fogja tudni adni a késő unokáknak, hogy ezen évben a gyorsan vége felé siető századnak olyan eseményei játszódtak le, a melyek — örvendetesek és szomorúak — a múltban gyökereznek és ma még kiszámíthatatlan hatással lesznek a jövőre. És midőn bucsut veszünk a haldokló évtől, illő, hogy ismét foglalkozzunk eseményeivel és mérlegeljük azok korszakalkotó horderejét.

A júliusi, majd a febraári forradalom, de különösen az 1871-iki párisi kommun óta két hatalmas eszmeirányt látunk egymással élethalálharcra kelni. Az egyik a radikális, vagy ha jobban tejszik, liberális irány, mely az évszázados múlt által épített szilárd alapot eltaszítva lábai alól, meg akar semmisíteni mindent, ami létezik, hogy új világrendet teremtsen, míg a másik irány, a konzervatív irány fontolva akar haladni a meglevő alapon s így biztosítani a világrendet, a világbékét, a világ boldogulását. Így állanak egymással szemben a kereszténység, a társadalmi rend, a becsületesség, a szeretet, a felforgatás, a gyűlölet barátai és ellenségei és így küzdöttek a múlt évben is.

A leghévesebben talán szeretett hazánkban folyt ez a küzdelem, de ezzel még külön fogunk foglalkozni. Itt csak rövid visszapillantást akarunk vetni a lefolyt esztendő azon külföldi

eseményeire, melyek a két fentjelzett irány döntő mérkőzéseinek tekinthetők és a melyekből a komolyan és elfogulatlanul gondolkodók levonhatják a tanulságokat. vajjon mi mozditja elő inkább a népek erkölcsi és anyagi jólétét és boldogságát: a rohamosan előreszáguldozó, vak gyűlöletet hirdető, Istentagadó radikalizmus-e, vagy pedig az isteni igazság alapján álló s a kölcsönös szeretetet hirdető józan konzervativizmus?

Carnot, a francia köztársaság elnöke Caserio gyilkjának esik áldozatul. E tett láttára, hallatára a rémület, az iszony felkiáltása járja be az egész művelt világot és maga Franciaország, a radikalizmus hazája megrendül azon véres nyomok láttára, melyek a tagadás, a rombolás, a gyűlölet útját jelzik. És Carnot holt teteménél föleszmélnék Franciaország jobbjai és Casimir-Périer állítják az ország élére, a ki erős kézzel féken tartja nemcsak a gyilkos anarchizmussá fajult radikál-liberalizmust, hanem békejobbot nyújt az eddig üldözött és a józan haladást hirdető egyháznak. A felforgatás emberei fogcsikorgatva nézik ugyan ezt a „reakcionárius”-nak gunyolt irányt, de a jobbakk, nemcsak Franciaországban, hanem az egész világon örömmel üdvözlik a francia nemzetet, mely most visszariadva az általa támasztott felforgató irány következményeitől, ismét kezdi tisztelni, a mit száz éven át gyűlölt és kezdi gyűlölni, a miért eddig lelkesedett.

Caserio rémtettének hirté híre tisztító viharoként járja be Európát. A kormányok és a parlamentek, a sajtó és a népek szigorú intézkedéseket sürgetnek az anarchisták s a velük egyvívású szocialisták ellen, s a hatalmas német birodalomnak kancellárját, Caprivit épen azért bocsátja el II. Vilmos császár, mert nem akar erélyesen fellépni a felforgatók ellen. Mindenütt

egyre hangosabban követelik a visszavonulást a régi, s a biztos haladás biztos garanciáját nyújtó egyetlen alapra, az eddig üldözött, eltagadott, kigunyolt és gyűlölt kereszténység alapjára és az egész világ bámulattal és örvendező meglepődéssel veszi tudomásul egyik nyári napon, hogy maga az egyház-üldözésben előljáró új Olaszország közeledik a Vatikánhoz. a Banca-Romana botrányában halálosan kompromitált Crispi pedig, nyilvánosan és magas állásának egész súlyával hangsúlyozza a vallásosság, az istenben való hit, a keresztény béke és a felebaráti szeretet szükségességét. De másutt is történnek hasonló nagyfontosságú nyilatkozatok. Hogy messze ne menjünk, a szomszédos Ausztriában a liberális Plener pénzügyminiszter miniszteri székéből kifejezést ad abbéli örömeinek, hogy Ausztria összes népeit a konzervativizmus hatja át. Anglia erőteljesen halad előre az aktív politikától vissza vonult agg Gladstone által jelzett irányban, legutóbb pedig szigorú törvényt alkotott a felforgatók ellen.

Belgiumban fényes győzelmet aratnak a katolikusok a parlamenti és községi választások alkalmával. A liberálisok teljesen szétveretnek s a helyökbe felülkerekedett szocialisták oly gyengék, hogy napról napra vesztitenek térben és erkölcsi sulyban. Oroszországban III. Sándor cár halála és II. Miklós trónralépte új, jobb kor hajnalát jelenti az eddig elnyomott kath. lengyelekre s az üldözött kath. egyházra nézve, mert Oroszország vezérfiai is belátják, hogy az egyház ellen küzdeni annyi, mint küzdeni a józan ész, a társadalmi rend ellen.

Igy válnak a szomorú és örvendetes események egyaránt az egyház javára. Az egyház java pedig egyértelmű az emberiség, az egyes nemzetek javával. A történelem eddig is, a múlt év pedig ismét bebizonyította,

lott program alapján alakuló kormányuk létrejöttét elő kell segítenünk. (Élénk helyeslés.)"

Ezután Darányi Ignác bombasztikus szavakkal kifejtette, hogy a liberális párt ezúttal is sajlárdan ragaszkodik Wekerlehez és programjához, mire még Csáky Albin gróf exminiszter is „mély sajnálattal és a legmélyebb fájdalommal” tudomásul vette Wekerle lemondását. A nemes gróf kijelentette, hogy a Wekerle-féle program alapján álló minden kormányt „teljes odaadással” fog támogatni és hogy az irányváltást általában nem tartja lehetségesnek.

A lemondás az országgyűlés előtt.

A képviselőház tegnap ülést tartott, melyen a képviselők rendkívül nagy számmal jelentek meg. Csáky Albin gróf képviselői mandátumának végleges igazolása és Kun Miklós egy mentelmi ügyének tárgyalása után Wekerle Sándor felállt és ezeket mondotta:

„Miután sajnálatunkra azt kellett tapasztalnunk, hogy nemcsak egyes ügyekben, hanem általában véve nem vagyunk a legfelsőbb bizalomnak oly mértékben osztályosai, a mint ezt az ügyek sikeres és eredményes vezetésére nézve jelen viszonyaink közt kívánatosnak tartjuk: beadtuk ö felségének társainkról való lemondásunkat. Kérem t. házat, méltóztatásuk ezt tudomásul venni.”

E meglepően rövid felszólalást igen heves támadások követték.

Justh Gyula szerint Wekerle felszólalása nem nyújt világos képet a válság okairól. Szerinte a válságot nem elvi, hanem személyi okok, alkotmány ellenes befolyások idézték elő. A lemondást, mely most a szentesítés után nem logikus, örömmel tudomásul veszi.

Eötvös Károly csatlakozik Justh aggodalmához. Ő és elvtársai küzdeni fognak minden oly kormány ellen, mely a szentesített egyházpolitikai törvények életbe lépését elodáztatná, vagy elejtendő a még hátralevő javaslatot. Elismerését és nagyrabecsülését fejezi ki Wekerlenek. (Éljenzés jobb felől, mozgás a baloldalon.)

Ugron Gábor szerint annyit tudunk, hogy a miniszterelnök elvesztette a korona bizalmát, de a becsületes megtaláló ismeretlen a bukásnak nem politikai, hanem erkölcsi okai vannak, mert a kormány az el-

veket kereset forrásává tette. (Zajos helyeslés balfelől.) A kormány hamis pozícióba jutott akkor, mikor a katolicizmus ellen rendszeres hadjáratot indított és azért is bukott, mert a főrendiházban nincsen többsége. (Zajos helyeslés.)

Apponyi Albert gróf szerint a miniszterelnök jelentése nem felel meg a parlamentarizmus követeléseinek és rosszaságát fejezi ki azért, hogy Wekerle nem világosította fel a házat a krízis okairól.

Szapáry Gyula gróf: A válság megoldásának nem szabad ideiglenesnek lenni s ezért a 67-es alapon álló összes pártoknak egyesülnök kell.

Wekerle Sándor még röviden vitatja eljárásának helyességét s ezzel az emlékezetes ülés 12 órakor véget ért.

A főrendiházban d. u. l. órakor ezt a nyilatkozatot tette a volt miniszterelnök.

„Méltóságos főrendek! Miután a kormány sajnálattal azt tapasztalta, hogy egy-egy ügyekben, mint általában nem bírjuk a korona teljes bizalmát, a kormány beadta lemondását s ö felsége azt elfogadta s egyben megbízott minket azaz, hogy az új kormány megalakulásáig az ügyeket vezessük. Tisztelettel van szerencsém ezt bejelenteni a méltóságos főrendeknek kérve, hogy tudomásul venni méltóztatásuk.”

Szólan nem kívánt senki s így az elnöklő Károlyi Tibor gróf kijelentette, a főrendház a kormány lemondását tudomásul veszi.

A tegnapi nap.

A Budapesti Közlöny tegnapi száma élen a következő hivatalos értesítés jelent meg:

„Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi december hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával, a magyar összes miniszteriumnak hivatali lemondását, tett buzgó szolgálatait legfelsőbb köszönetnek nyilvánítása mellett, legkegyelmesebben elfogadni és egyszerűen megtagadni méltóztatott, hogy az egyes miniszterek hivatalos működéseket, további legfelsőbb elhatározásáig folytassák.

A magán kihallgatások tegnap csak 11 órakor kezdődtek. Ő felsége fogadta Orczy

Béla báró főkamarszmester, a Tisza-kormány volt tagját, Tisza Kálmánt (feltűnően rövid ideig), Száll Kálmánt (20 pereig), Apponyi Albert grótot (fél kettőtől fél háromig), Festeticch Tasziló grótot és Desseffy Aurél grótot.

Ugyancsak tegnap tette le Györffy Gyula orsz. képviselő a királyi kabinetirodában az erdélyi román. kath. státus feliratát, melyben kéri a királyt, hogy az egyházpolitikai törvények a kath. autonómiával egyidejűleg léptetessenek életbe.

BELFÖLD

— A várpalotai kath. népkör f. hó 26-án, karácsony másodnapján 132 taggal megalakult. A népkör védnöke Zichy Gábor gróf, elnöke pedig Zichy Vladimir gróf lettek. Az alelnöki állást mindig a várpalotai időbeli plebános vagy adminisztrátor, ez idő szerint Domján Károly tölti be. Pénztárnokká Menyhart János iparos, jegyzővé Winkler Márton kántortanító, háznagygyá Ország János iparos, könyvtárossá pedig Stoffer Sándor segédtanító választották meg. A 12 tagú választmány Haidinger Agoston jószágigazgatót kivül felerészben iparosokból, felerészben pedig földmivesekből áll. A népkör helyisége ideiglenesen a „Korona” vendéglőben lesz. A kath. ifjusági egyesület a legényegyletek mintájára alakulóban van. Élénk örömmel üdvözljük az új kath. népkört és szívből kívánjuk, hogy működését a legáldásosabb siker kísérje.

— Hentaller Lajos orsz. képviselő az Eötvös Károly vezérére alatt álló radikális függetlenségi frakcióból kilépett.

Fűvárosi levél.

Budapest 1894. december 28.

A mit már hetek előtt megírtam, ma megtörtént. Wekerle miniszterelnök ma bejelentette egy a képviselőházban, mint a főrendiházban, hogy a kabinet benyújtotta lemondását, mert a kabinetnek nagy sajnálatára azt kellett tapasztalnia, hogy

ez az emlék. Márványalapon fészlik bronzszobrára, a mint hanyat osett atól a revolver lövéstől, mely mellett átfurta. Hüség kedvéért még az eljöttet cilinderkalap is ott van. A 70-es évek egy izgalmas epizódját jelenti ez Bonaparte Péter hg hvilazi polemikában hevesen összekapott Grousset-val. Noir ez utóbbinak megbízásából jött Bonapartehoz, hogy elégtételt kérjen, a mi annyira dühbe hozta a szenvedélyes természetű hereceget, hogy revolvért rántván lelőtte a „segédet”. Párisban majdnem forradalom ütött ki, mikor a bírák felmentették Bonapartot.

Közel értünk a Krematoriumhoz. Párisban 1839-ben hozták be a balottégetést. Szénnel fűtik a kemencét 800°-ig és a holttest, a nélkül, hogy a láng érintené, a nélkül, hogy valamit hallana v. látna az ember, egy óra alatt porrá ég. A kinek kedve tartja, csekély árért, (25—125 frtig), rendelheti meg magának ezt a muletságot, tehát olesbban, mint Gothában és hamya, mely a testnek átlag 1/10 részét teszi ki, még helyet is kap a kolumbáriumban ezért a pénzért.

A temetőnek három elkülönített része van. A bejáratól balra van a zsidó temető gazdag emlékekkel, ott van a Rothschild családnak, a Fould-oknak, aztán Raehelnek, a nagy drámai színésznőnek sírja. A protestáns rész emlékei egyszerűek, legtöbbször nyílt bronz vagy márványkönyv az ó testamentum egy versével. Mecset jelöli a nemrég nyílt muzulmán temetőt. Az angliusz, ki lelkiismeretesen vési, végig a

guide-jében érdekesnek jelölt helyeket, felkeresi a kommunisták falát is. Itt ért véget a borzasztó harc a kommune ellen, midőn 1871 május 27 én a Père Lachaiseba behatolt katonák a fal mellett lötték le halomszámra az utolsó kommunardokat. Ide vonultak ki évenként tüntetni Páris szocialistái.

Ki tudná előszámolni mindazokat, kik híressé tették ezt a temetőt? Össze vissza, a mint a halál szedi áldozatait, nyugosznak itt politikusok, költők, zenészek, művészek és tudóok. Sieyès, Combacérés, Blanc, Talleyrand, majd Seribe, Beaumarchais, Racine, Béranger, Musset, Larocheoucauld. Két német költő is pihen itten Boerne és Heine. A zenét képviselik Chopin, Chérubini, Bellini, Rossini, Boieldien, Auber és Halévy, a művészetet Horace Vernet, Ingres festők, David és Pradier szobrászok, Visconti és Brogmart építészek, Talma a színész. Egész akadémiaja van itt a tudósoknak: Arago, Cuvier, Laplace, Gay-Lussac, Micheles stb.

Közbe van néhány lengyel-száműzöttnek sírja, kiket a franciák egykor oly lelkesedéssel ünnepeleek. Régen volt az bizony; most a határtalan oroszimádás közepette nem igen törődnek a lengyelekkel.

Epen-Claudivignon emléke előtt állottam társammal; midőn dobzó jellegű a zárórát és az udvarias rendőrök felajánlották; hogy fejezzük be sétánkat. „Özmeri-e ennek az asszonynak a történetét?” kérdi tőlem kisérom. — Majd elmesélem haza menet. Pradier szobrásznak volt ta-

nitánya Claude-Vignon, mestere volt neki első kedvese. Igen ambiciózus asszony lévén nem kisebbre vállalkozott, mint hogy Napoleont meghódítsa. A poitiersi Dianának módját választotta, de még tul tett azon. Napoleon álmatlanságban szenvedett és sokszor sétált éjjel cigarettázva vichy-i parkjában. Csodálkozva látta egy ilyen sétáján, hogy szembe jön vele fogyatékos kosztumban egy asszony. Claude Vignon volt. Ez a merészség neki, a nagy Don Juannak sok volt. Nyugodtan haladt el mellette, de nem szólította meg. Másnap egy testőr tiszet jelent meg Claude Vignon nál és hírül hozta neki, hogy ezúttal havonként fizetendő jelentékeny évi reventut fog huzni a császári pénztárból, de jövőre ne zavarja Napoleon sétáit. Ezt a díjat oly pontosan fizették, hogy még a sedani csatát megelőző napon kaptá az utolsó részletet. — „Es ezt az asszonyt vette el Rouvier, a neves politikus és miniszter? Kérdem esodálkozva. — „Hiszen épen méltó volt hozzá. Közönséges aljas büntényért emelték volt egyszer vádat ellene és csak hamis tanuval és sok pénzzel tudta a büntetést elhárítani. Aztán emlékezzék vissza, hogy a Panama pör megvesztegetett politikuskai között, ő foglalta el az első helyet.”

— De, hogy játszhatnak szerepet magunknál ily emberek?

Sajnos, hogy ugy van. Arra majd a legközelebbi alkalommal válaszolok. — 77 —

4

hogyan az egyház ellen vagy nélküle küzdeni áldatlan egy küzdelem, mert a kik az egyház ellen küzdenek, azok hiába küzdenek, hiszen irva vagyunk és két ezer év története igazolja, hogy még a pokol kapui sem vesznek erőt azon a sziklán, melyre Krisztus az ő egyházát építette, a kik pedig az egyház nélkül akarnak boldogulni, azok dörög és elvakultak, mert nem látják, hogy korunknak szörnyű társadalmi bajai ellen sem a fegyver, sem az erőszak, sem a világi törvény nem nyújt gyógyszert, hanem csak az Istenbe vetett hit, a vallás, az erkölcs fegyvereivel küzdő egyház.

És ezért mi nemcsak a múlt év, hanem az egész század egyik legnagyobb tényének tekintjük azt, hogy XIII. Leo pápa teljesen mérlegelve a kath. egyház univerzális, mindent a szeretet ölében egyesítő erejét, inaurálta a nem egyesült egyházak unióját a kath. egyházzal. És ezért jogosan hivatkozhatott a nagy pápa karácsonyi allocúciójában arra, hogy az egész művelt világ a csalódások, szerencsétlenségek és az egyre növekedő erkölcsi és társadalmi veszedelmek következtében észre tér és belátja, mily nagy oktalanság Isten országát és igazságosságát elhagyni és gyaláznia...

Mindenütt széles e világon jobbra kezdenek fordulni a dolgok. A bajok még mindenütt nagyok, de mindenütt meg van a becsületes akarat a bajok megszüntetésére. Az európai békét a múlt év eseményei nem zavarták meg.

Adj a Isten, hogy a jövő évben is zavartalan békekességben munkálkodhassanak a nemzetek saját boldogulásukra, Istennek pedig dicsőségére!

A válság

(b.) A válság még nincs megoldva, a új év előtt nem is várható, hogy olyan szűk helyzet előtt álljunk, mely minden kételyt szétoszlatna. Mindazonáltal már a királynak Budapestre érkezése óta felmerültek egyes momentumok, melyek igen élénk világitást vetnek politikai életünk jövő alakulására. Mindenekelőtt, is liberális oldalról támasztott bármily állítással szemben konstatálnunk kell azt, hogy a király bizalmatlansága nemcsak a Wekerle-kabinetet, hanem a liberális kormány-rendszert is illeti és hogy ezen rendszernek előbb-utóbb véget óhajt vetni. Ebből kifolyólag magától értetődik, hogy a „Budapesti Hírlap“-nak azon híre, mely szerint a király a magán kihallgatásokon fogadott politikuskokhoz azt a két kérdést intézte: vajjon miképpen lehetne a szentesített egyházpolitikai törvényeket minden nagyobb megrázkodtatás nélkül életbeléptetni és miképpen lehetne létesíteni a fuziót, teljesen alap-talan.

Konstatálnunk kell, hogy Wekerle és a liberális párt ma is azt a frivol játékot űzik a koronával szemben, a mely játék segítségével sikerült nekik a juniusi krízis után is uralmon maradni. De konstatálnunk kell azt is, hogy még a liberális sajtó sem bizik nagyon ezen második játék eredményében. Konstatálnunk kell továbbá, hogy Wekerle és a liberális párt egy része ellenzékbe készül menni s ott szövetségbe a szélsőbal radikális elemeivel. És konstatálnunk kell, hogy a liberális sajtó mindinkább meg-

szokja a gyökeres rendszerváltozás gondolatát.

Ezek után lássuk a válság egyes fázisait időrendi egymásutánban:

A liberális párt értekezlete.

A liberális párt csütörtökön este értekezletet tartott, melyen Wekerle Sándor hosszadalmasan előadta lemondásának végleges elfogadását, a lemondás okait és a jövőre vonatkozó terveit. A felszólalás lényeges pontjai ezek:

„Miatán sajnálatunkra azt kellett tapasztalnunk, hogy nemcsak egyes ügyekben, hanem általában véve nem vagyunk a legfelsőbb bizalomnak oly mértékben osztályosai, a mint azt az ügyek sikeres és eredményes vezetésére nézve jelen viszonyaink közt kívánatosnak tartjuk: beadtuk a felsőháznak tárcáinkról való lemondásunkat. Ő felsége ezt a lemondást kegyelmesen elfogadta s bennünket egy új kabinet megalakulásáig az ügyek továbbvitelével megbízni méltóztatott.“

Aztán nagybűszkén előadta Wekerle, hogy az ő kormánya lerakta Magyarország biztos jövőjének alapjait, (Szegény sz. István király!) majd jövő magatartására vonatkozólag ezeket mondta:

„Minket ezzel a liberális párttal az elveknél, az irányoknál és a törekvéseknek azonos-sága kötött össze. És ezt a tiszta elvi alapon nyugvó kapcsolatot jövőre is változatlanul fenntartani kívánjuk. (Élénk helyeslés.)

Legyen elég minden ellenkező áramlattal szemben azon meggyőződésnek kifejezést adnom, hogy a szentesített egyházpolitikai javaslatokat sem revízió, sem változtatás alá vonni nem lehet. (Igaz! Ugy van!) (Miért? Szerk.) Azoknak életbeléptetését késleltetni, intézményekhez vagy bármilyen feltételhez fűzni nem szabad. (Igaz! Ugy van!) (Miért? Szerk.) Ezeket a törvényeket úgy és akkor kell végrehajtani, a mint és a mikor ezt a törvényhozás kontemplálta és ezen törvényeknek részletes rendelkezéseiben meg is állapította. (Igaz! Ugy van!) (Miért? Szerk.)

A másik még tárgyalás alatti két javaslatra nézve az a meggyőződés, hogy az azokban befektetett elvek csorbitatlanul fenntartandók. (Élénk helyeslés.)

A legközelebbi feladatként, egy hiszem azt kell következtetnünk, hogy egy ezen párt által is mindig helyeselt és következetesen val-

TÁRCA.

Egy híres temető.

— A „Fejermegyei Napló“ eredeti tárcája. —
(Vége.)

A sarkofág nyaganaz, melyet P a r a c e l t kolostorának apátja a kolostor alapítójának, esiatlatott: sok vándorlás után került ide 1817-ben. Ide szállították át a temető megnyitakor Molière és Lafontaine földi maradványait is. A komédia és mese két nagy írója egyszerű sírbolt alatt pihen, melyeken rövid latin felírás jelzi a születési és halálzási évet.

N a p o l e o n világhódításáról szólnak azok a pompás emlékek, melyek alatt a kőzatonákból lett marsalljai nyugosznak. Közel egymáshoz vannak mind. L e f ő b v r e sarkofágján két Viktória koszoruzza a marsallt, kinek szókimondó felesége most mulattatja a népszínház publikumát. M a s s e n a, Rivoli hercegnék obeliskjének felirata egyszerű, de sokatmondó, csak az áll rajta: Zürich, Rivoli, Genua, Eszling, Majo, Suchet, G o b e r t, G o u v i o n St. Cyr és M a c d o n a l d generálisok sírjai után következik L a v e l o t t e - é, I. Napoleon főposta-igazgatójé. A márványemlék gyönyörű domborművű börtön belsejét ábrázolja, hol egy asszony a fogolytval ruhát cserél. Ez hős feleségének B e a u h a r n a i s L u j z á n a k dicsőségét hirdeti. Engedélyt kért, hogy a Bourbonok által halálra ítélt férjét kivégzése előtt meglátogathassa és aztán

ruhát cserélvén vele, megszöktette. Sokáig kellett ezért börtönben ülnie, míg férje három angol segítségével átmenekült a határon. Nem messze innen van N e y - nek, a hősök hősnék nyugóhelye. Alacsony, szürke kő fedí L a r r e y orvosnak maradványait, körül egy Napoleon írta végronddel: C'est l'homme le plus vertueux, quo j'ai jamais connu. Majd C h a m p o l l i o n következik, ki Napoleon elűzésére egyiptomi úján és a kinek nevéhez fűződik az emberi szellem egyik legnagyobb műve, a hieroglifik megfejtése. Csak művészi szempontból méltó az említésre a D e m i d o f f orosz hercegi családnak márvány mauzoleuma és a de Y e a z a - félé nagyszerű renaissance kápolna. Az egész temetőben nincs beszédesebb és szomorubb emlék, mint a melylyel D á v i d, a híres szobrász díszítette G a r n i e r P a g e s n e k sírját: egy üres szőszék koporsó felett. A koporsó fekete, a szőszék fehér márványból van faragva és reá van vésva a köztársasági nagy szónok beszédeinek sora.

A temető két legnagyobb emléke C a s i m i r P e r i e r - é és T h i e r s - é. A mostani elnök nagyatyja, Filöp Lajos első minisztere nemzeti gyűjtéssel épített emléket. Maga a hely félmillióba került. Bronz szobor nagy, kerek márványtalapzaton, de azért művészi értéke nincs, az egész nehézkes és ami keresepi temetőnek Deák mauzoleumával össze sem hasonlítható. De míg a Thiersnek épített nagy renaissance-stílusú kápolna sem. Ez előtt van G é r i c a u l t festőnek sírja: minden látogatója a temető-

nek megáll a kitűnő bronzszobor előtt, mely a festőt palettával és ecsettel ábrázolja, hogy utánszájait szemlélje. La fitte sarkóve eszünkbe juttatja, hogy az ő szerencsésjét egy gomb képezte. Mint árva fiú benyitott egy gazdag kereskedőhöz és munkát kért. Elutasították. Szomorúan hagyta el a házat. Áthaladván az utcán, egy gombot pillantott meg, lehajolt és fölemelte. A kereskedő látta ezt az ablakból, visszahívta. Látom, hogy gondos vagy, üzletembe fogadlak. Ha az maradsz, majd ember válik belőled. Igazolta is, mint Páris egyik leggazdagabb kereskedője halt meg. D u p u y t r e n, a Napoleon-korabeli híres sebész kinek gorombaságáról annyi adoma kering, szintén itt nyugszik. Kegyetlenül megmondta a hozzá jött abbának: Barátom, ezt a daganatot hiába operálnám, három hónap múlva úgy is a sír. De azért jószívű volt. Egy beteg, abbéli kijelentésére, hogy a műtét életre-halálra szól, azt felelte, hogy majd imádkozik, hogy sikerüljön. Sikerült. A beteg aztán becsánatot kért, hogy nem tud sokat fizetni, meri szegény. Ne is fizessen, volt a válasz, hanem imádkozzék érettem és betegemért. Látom, hogy az Isten meghallgatja kérését. A nagy avvenien két érdekes emlék van. G i l l - nek, a világhírű karrikatura-rajzolónak mellszobra nem tűnnek fel, ha nem volna ott kabátja gomblyukában egy rózsás néhány szál nefelejts s ha nem tudnók, hogy ezt jegyese hozta ki neki, ki évek óta mindennap félken-nyaron visz a kedvesének frissvirágot. Viktor N o i r sírjához a republikánusok vándorolnak ki. Szomorú és fűresa

„nemcsak egyes ügyekben, hanem általában a legfőbb bizalomnak nem oly osztályrészesse, hogy az ügyeket, sikeresen és eredményesen vezethesse.

Talán felesleges is megjegyezni, hogy a kabinet ez utolsó tényre is épen oly jellegű volt, mint rövid szoroplése mindenkori: színházias, hatásos.

A Lipót-város serdületlen ifjai ez alkalommal is felvonultak, hogy tüntessenek a főminiszter mellett, ki derült arccal, mosolyogva lépte át az országház küszöbét, megittasulva a felhangzó „éljenzés“ mámorától, mely éljenzésben a sivitő szoprán hang a tülön-tül képviselve volt. De hát ez egy bukott főminiszternek elég! Tiszát annak idején, abucgok kísértek.

Es összegyülekezék a sokaság ünneplő kontósében, hogy szemtanuja lehessen a temetésnek.

Megszólt a lélekharang Bánffy Dezső báró kezében, de vidám, pajkos csilingelő hangja, mintha nem is a temetés, hanem valamely vigjáték felvonásának kezdetét jelezné.

A holttestet is kitétek már az udvarra, s oh esodák esodája! — nincsen a ki végig, végig sirással!

A gyász teleh fiasok vallott, oh, de annál inkább sikerült a bohózat.

Bánffy még egyszer megrázá csongelyűjét, s a függöny felgördült.

Es kommandó felhangzik az éljenzés és kigylának a színes tüzek. Es e tüzek fényénél Wekerle röviden, hatásosan úgy tüntette föl magát és kabinetjét, mint az eszmék bátor és ha kell, halálra is kész mártírjait. A bohózat azonban nem sikerült. A roppant hatásra szerző úgy járt, mint egy amerikai bohózat író, kinek darabja nem vált be s a kit a valódi élvezetre vágyó t. szabadelvű publikum alaposan helybenhagyott.

A főminiszternek valóságos rémfutást kellett kiállania végbucuszásul s csak egy porzót a hátán Ugron Gábor, Apponyi Albert, Justh Gyula vesszeje. De mégis a sebek között legmélyebb, legfájdalmasabb az, a mit Eötvös Károly, a tiszaszlári védő ütött a „szabadelvű“ eszmék mártírján. Olyan tizenháromdik seb ez, minőről Tóth Kálmán regél egyik novellájában. Eötvös ugyanis elismerését fejezte ki a miniszterelnök működése felett. Ehhez nem kell kommentár!

Arnóli.

A megye közgyűlése.

(m) Fejérmegye mai közgyűlésének két érdekes, jobban mondva **botránys** momentuma volt, s igen sajnáljuk, hogy e botránysok központja nem más, mint **Fidth** Miklós báró ur, Fejérmegyének ez idő szerinti főispánja. A főispán ugyanis megnyitó beszédében ismét foglalkozott az egyházpolitikával és a válsággal, de nem értjük, hogy mi készítette arra, hogy a vármegye termében s a jelen helyzet közepette miért korteskedik az egyházpolitika mellett. Ez legálább is olyan tapintatlanság, mint a milyen a város esütörtöki közgyűlésén mondott kortesbeszéd volt.

A másik botránys ez: A megye bizottságából ez év végén Szögyény-Marich Géza, Lits Gyula, Mielh Jakab kanonok, Esterházy M. Mária gróf és Koller Tivadar kilépett, a mai közgyűlés újra betöltötte a megüresedett helyeket. A kilépettek az utolsó kivételével annak idején az egyházpolitika ellen foglaltak állást — a mi archiliberális főispánunk nagy bossúságára. Már most mit csinált a mi liberális főispánunk? Azt csinálta, hogy tegnap este értekezletre hívta össze a megyebizottság

több liberális tagját s ott a **főispán indítványára és felsőbb utasításra elben és határozottan kimondották, hogy a nevezett tagokat mert ellene vannak az egyházpolitikának, ki kell hagyni s helyökbe liberálisokat választani.**

Igy jelöltettek a bizottság számos tagjának nagy megdöbbenésre a megüresedett tag-ságokra Esterházy gróf, Mielh Jakab és Szögyény-Marich helyébe Kenessey Gyula, V. Végh István és Pick Gyula. Lits Gyula orsz. képviselőt csak nagy nehezen, amugy kegyelomból meghagyták a listában.

A főispán ezen puccszerű eljárása a fővárosi politikai körökben, a hol már a délelőtt folyamán megtudták, méltó felháborodást keltett és mindenki a katholicizmus hivatalos üldözését látta a katolikusok szándékos és erőszakos mellőzésében. A kihagyottak különben is már annyi érdemeket szereztek a megye körül, hogy mellőzésük, ha nem volna ennek politikai oka, teljesen érthetetlen.

A közgyűlést a főispán 10 óra után feltűnt rövid beszéddel nyitotta meg alig százötven bizottsági tag jelenlétében.

A főispán rövid visszajelentést vetve a múlt év megyei életére, örömmel konstataulta, hogy minden a központban úgy, mint a járásokban és községekben a legszebb rendben volt és van.

Aztán áttért az **egyházpolitikára** és a szentesített törvényekre, valamint a válságra utalva, megjegyezte, hogy az utóbbi a legalkotmányosabb meredben folyik (Eljenzés) és királyunk alkotmányos érzuete a legnagyobb biztositék arra, hogy a krízis alkotmányosan és kielégítően fog megoldatni. (Eljenzés)

Ezek után következett a napirend. Első sorban a közigazgatási bizottságból kilépett tagok helyeinek betöltésére rendeltetett el a választás.

A szavazatszedés Cziráky Antal gr. elnöklete alatt ment végbe a következő eredménnyel: Megválasztottak V. Végh István 129, Koller Tivadar 135, Lits Gyula 84, Pick Gyula 110, Kenessey Gyula 129 szavazattal, míg Molnár Belára csak 54, Esterházy Mária Mária grófra 26, Szögyény-Marich Gézára 13 és Mielh Jakabra 10 szavazatot. — Összesen 141-en szavaztak.

Fidth Miklós báró főispán nagy gyönyörűséggel kihirdetvén a választás ezen szegyenletes eredményét.

Lits Gyula emelt szót és ezeket mondta: Ugy látszik, hogy a most megejtett választás behozta e terembe a politikai pártszellemet és kizsírította az eddigi jó egyetértést közigazgatási érdekeink előmozdításában. Az eddigi bizottsági tagok, kik ő vele együtt működtek, mindig a legnagyobb áldozatkészséggel teljesítették köteleseégeiket. És mégis, mert pártállásuk más, mint a jelenleg uralkodó, kizsírították. **Ebből a politikai ellenszenv beszél s ennél fogva ő, bár őt is megválasztották — igaz, a legkevésbé szavazattal — miután ő ugyanazon politikai nézeteket vallja, mint a mellőzöttek, bizottsági tagságáról lemond.** (Nagy mozgás).

Cziráky Antal gróf szólalt fel azután. Teljesen osztja Lits Gyula véleményét, hogy e terembe behozták a politikai ellenszenvet s ezért ő is lemond bizottsági tagságáról.

Fidth Miklós br. főispán sajnálatát (?) fejezi ki Lits Gyula és Cziráky Antal gróf kilépése fölött. De a választásokban nem ő az irányadó (?), hanem a megye közönsége és ő erről nem tehet.

Ezután az igazoló választmányba beválasztottak: Hardy Antal, Kenessey Lajos, Vértessy József, Sárközy Aurél és Dietrich Zsigmond. A választmány elnökévé a főispán elnöki jogánál fogva V. Végh Istvánt,

tagjaivá pedig Huszár Ágostont, Molnár Bélát és König Károlyt nevezte ki.

A közgyűlés többi tárgyaiból még ezeket emlíjük ki:

V. Balogh Lajos indítványa egy a megyében felállítandó árvaház vagy más jótékony intézetre vonatkozólag egy 50 tagu bizottsághoz utasított.

A közközházi választmány elnökévé Huszár Ágoston alispán választott meg.

Sopron megye átírta a debreceni botránysra vonatkozólag felretétett. (II)

Győr megye két átírta a mezőgazdasági eselődékre és az 1889. VI. tc. végrehajtásáról szóló utasításban megállapított határidőkre vonatkozó intézkedések tárgyában pártolólag felterjesztetik az illetékes miniszterekhez.

Az alispán előterjesztése Fejérmegye millonáriumi képre vonatkozólag V. Balogh Lajos indítványára elejtetett.

Korniss István r-kereszturi jegyző indítványa egy megyei hivatalos lap tárgyában elutasított.

Moór községnek az árvapénztári alából 1000 frt felhasználása megengedettik.

A többi előterjesztések, községi határozatok, költségvetések és a számvevőségi előterjesztései jóváhagyattak, illetőleg tudomásul vétettek.

Városi és vidéki hírek.

— **József főherceg a fővárosban.**

József főherceg esütörtökön este 7 óra 50 perckor a gyorsvonattal Alesuthról a fővárosba érkezett. A főherceg tegnap reggel öt órakor kelt fel és részt vett ő felsége a király fogadtatásán, a ki háromnegyed hat órakor érkezett meg. Délelőtt a főherceg nem fogadott senkit, mert a honvédpáncsnöksági ügyekkel volt elfoglalva, délután 2 óra 15 perckor már visszautazott Alesuthra. A disztéri palotában semmit sem tudnak arról, az „A. K.“ nyomán általunk is közölt hírről, hogy László főherceg a kislejénél vadászatot veszélyben lett volna. A ifjú főherceg most legjobb egészséggben Alesuthon időzik, de január 2-án újra visszatér tanulmányait folytatni s mindaddig nevelője és hadsegédei szabadságon vannak. József főherceg kitűnő színben van.

— **Egyházmegyei hír.** A megyéspüspök Gudenus Ervin báró felvette az egyházmegyei papság kebelébe és kinevezte etyeki kaplánná.

— **Hálaadó istentiszteletek.** Az évvégi hálaadó istentisztelet a székesegyházban hétfőn délután 5 órakor, a felsővárosi plebánya templomában szintén 5 órakor, a szt. Ferenc-rendiek templomában pedig 4 órakor lesz. A szentbeszédet a székesegyházban Gremser István apátessperes fogja mondani.

— **Tanítóink öröme.** A múlt hó 25-én a székesfejérvári képviselő testület közgyűlést tartott s ez alkalommal a polgári és elemi iskolai tanárok és tanítók részére új fizetési szabályzat készült. A belügyminiszter ezen, az eddiginél sokkal kedvezőbb fizetési szabályzatot jóvá hagyta. Ennél jobb karácsonyi ajándékot alig kaphattak volna tanítóink.

— **Jótekonyság.** Esterházy Miklós Mária gróf, a nemeslelkű kath. főúr bőkezűségének újabb jelét adta. Ugyanis a sz. karácsonyi ünnepek alkalmából Csákvár és a szomszédos községek szegényei között, tekintet nélkül azok vallására, 183 méter tűzifát és 340 frtot osztatott ki.

— **A szt.-mihályi gyermekek karácsonya.** Minden falunak, minden városnak megvannak a maga jötevői, a kik egész éven át, de különösen egyes nevezetesebb alkalmakkor éreztetik a szegényekkel szívük jóságát. Ily jötevője Szt.-Mihályank

Zichy Jenőné grófné szül. Redern Hermina palotahölgy, ki a közel multban, a karácsonyi ünnepek alkalmával 150 gyermeket látott el ruhával s köztük édességet, kalácsot osztott ki.

— **Schönborn Ervin gróf, osztrák igazságügyminiszter** tegnapi délután rövidbb tartózkodásra Esterházy Miklós Móric gróf látogatására Csákvárra érkezett.

— **Bendjelviselési engedély.** Öfelsége megengedte, hogy nádasi Sárközi Aurél es. kir. kamarás, Komárom vármegye és Komárom sz. kir. város főispánja, volt fejmegyei alispán a porosz Johannita-rend tisztí keresztjét elfogadhassa és viselhesse.

— **Visszatérések.** Dörner Róza tegnapi délután elhagyva a protestáns felekezetet, a székesegyházban visszatért a kath. anyaszentegyház kebelébe. Mint tanu Pajor Mária szerepelt. A visszatért a kath. hitvallást Gremsperger István apát-esperes kezébe tette le.

— **Várpalotáról írják nekünk,** hogy ott Tóth Mária, Simon János róm. kath. földművelés felügyelő, eddig Luther tanainak követője e hó 23-án a róm. kath. anyaszentegyházba visszatért. Az ünnepélyes hitvallás közvetlenül a nagy mise előtt az egész kath. hívő közönség jelenlétében Dönn János Károly ideiglenes adminisztrátor kezébe tette le, a ki a visszatérthez szép beszédet intézett. Rövid idő alatt ez a harmadik visszatérés Várpalotán. Szt. István első vértanu napján, szép jelenet folyt le a városi templomban. Rácz János ugyanis elhagyva Kalvin tévtanát, visszatért az egyedül üdvözítő anyaszentegyház kebelébe. Megható volt látni, midőn az erőteljes férfi könnyezve tette le a kath. hitvallást. Angeli Márton plébános kezébe. Az új hívő a szép beszéd alatt, melyet a plébános közzé intézett, folyton zokogott, s a jelenlevő hívek sem bírták a könnyeket visszatartani.

— **Jótekonyság.** Zichy Gábornó grófné a karácsonyi ünnepekre 15 szegény várpalotai családot látott el ételmi szerekkel.

— **Egy hercegné a gyermekeknek.** Várpalotai levelezőnk írja nekünk: Nagy volt az öröm folyó hó 21-én és 22-én a várpalotai irtalmas nővérek zárdai iskolájában. Osz. Savran-Pontevés hercegné, szül. Kálnoky Adél grófné a zárdai alapítója, a ki jelenleg a zárdában időzik, minden egyes óvodás és iskolás leánykának hozott valami kedves ajándékot, s ez ajándékokat körülbelül 500 gyermek között 21-én és 22-én osztotta szét.

— **Karácsonyi ünnep Csurgón.** Csurgói levelezőnk írja nekünk: A csurgói zárdában folyó hó 26-án ismét szép karácsonyi ünnepélynek voltunk tanui. Ezúttal a házban lakó növendékek mulattatták a közönséget kedves és természetesen előadott pásztorjátékkal, melyet gondos s szorgalmas gyakorlat után igen szép sikerrel adtak elő. A vendégek közt voltak a zárdai jötevője Károly Gyuláné grófné kedves gyermekeivel, Festetich Pál gróf s neje s a növendékek szülei. Az ünnepély végén a kegyes grófné által ajándékozott tárgyak kiosztása következett. A főördem az ünnepély sikerében mindenesetre az irtalmas nővéreké volt, kik fáradhatatlan buzgalomukért a magas vendégek részéről is fényes elismerésben részesültek.

— **Kinevezések a konvédségnél.** A városunkban állomásozó 17. honvédegyalogezredbeli önkéntesek közül a következők nevezettek ki tartalékos hadnagyokká: Quaiser Nándor, Tóth András, Suly Antal és Seidel György.

— **A moóri predikációk.** Moóri levelezőnk írja nekünk, hogy az ottani kath. iskolaszék Szin György indítványára folytan többséggel elhatározta, hogy a zárdai templomban, mely egyszerűs mind plebaniá-templom is, ezután minden 3. vasárnap magyar nyelven tartassék a predikáció. Minthogy Moórrott még egy második kath. templom is van, melyben kizárólag magyarul tartatik az isteni tisztelet, tehát nincs

annak értelme, hogy a zárdatemplomba járó német ajku közönségnek magyar predikáció tartassék. Astán az a legkülönösebb, hogy azok, kik megszavazták, soha predikacióra nem mennek, de nem is látta ott őket még senki sem a német sem a magyar predikáción. Különben a megyés püspök fog ebben bölcsen dönteni.

— **Difteritisz.** A difteritis Várpalotán is megkivánja a maga tizedét, és szedi áldozatait. Az előfordult, több esetben halállal végződő difteritisz esetek alapján a közönségi egészségügyi bizottság, f. hó 22-én dr. Rutsek Pál közönségi orvos elnöke alatt járvány bizottságnak mondotta ki magát s a kellő intézkedéseket azonnal megette.

— **Kinevezés.** Weisz Gábor vaáli kir. járásbírósi díjokat az igazságügyminiszter a duna-adoronyi járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

— A felsővárosi kisdudovoda karácsonfájára a lapunk legutóbbi számában említették kívül még Krieger Lujza és Ilona is 1-frtot adakoztak, a mit ezenel pótlólag küldünk.

— **Tűz.** F. hó 24-én 3 óra tájban Tüdő János keresztesi lakos háza hirtelen kigyulladt. Rögtön ott termett a keresztesi és mohai tűzoltóság s erőlyesen nozzalótott a munkához s csakis ennek köszönhető, hogy a tűz nem terjedt tovább. A 13 ól hosszú ház, a mely biztosítva volt, porrá égett, kár azonban sem emberben, sem állatban nem történt.

— **Végtárgyalások sorrendje.** A székesfejvári kir. törvényszéknél 1895-ik év január hó első felében a bűnügyi végtárgyalások a következő sorrendben tartatnak meg. Január 9-én Ganda István elleni ösbüntetés tárgyában és Kis Vince elleni sikkasztás vétsége miatt; január 15-én Palányi Imre ellen sikkasztás vétsége miatt és Köszegi György ellen hamisokü büntette miatt. Január 16-án Csurgai Horváth József és társa ellen súlyos testi sértés vétsége miatt, Valach András és társa ellen lopás büntette miatt.

— **Vesztett eb.** Kis-Apostag községben f. hó 24-én Kollár Pál kutyája megveszett és Pülp János 13 éves, továbbá Kis János 11 éves fiát megmarta. A két fiut a Höggyes-féle intézetbe szállították, a vesztett ebet pedig kiirtották.

Telefon-jelentések.

A válság.

Budapest, december 29. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A királyi kihallgatások még folyton tartanak, a lapok ezertéle kombinációt tűznek ezek eredményéhez, és nap-nap után váltakoznak úgy a helyzetre, mint a személyekre vonatkozó vélemények. Mi nem akarunk sem az egyik, sem a másik nézetnek prejudikálni, annál is inkább, miután mindezen hírek, vagy irányadó személyiségek posztán egyéni vélemények kifejezői, vagy azon hagyományos taktika kifolyásai, melyet a szabad-olvú párt, annak kormányja és hírlapjai a korona és nemzet megvévesztésére az egész egyházközpontokai debatte alatt folytattak. Minden üres kombinációkkal szemben és hitelesen értesült helyről a válság jelen stádiumában a következő információkat vettük:

Fővárosi magánkörökben sokat beszélnek a kihallgatásokról. A katolicizmus legelőkelőbb bizalmi férfiai Esterházy Miklós Móric gróf mellőztetését fájlalják. A rokonszenvesebb nevek Szapary Gyula és Apponyi Albert grófok, mindeddig azonban Kállay Béni közös pénzügyminiszter neve bír tulsúlylyal. Kedvezőtlen nem tudunk róla és azért csak kedvezőt lehet róla feltenni. A többi személyes kombinációk figyelembe nem vehető.

Messze állunk még attól, hogy állás-

pontunk kellő méltánylásban részesülne. Ők még nem érték meg bennünket és sulyunk fel nem ismertettük.

Eddig méltatlanul demagóg trónellenes és nemzetiségi izgatással vádoltatunk és gyanúsítottunk, mi a kombinációk iránti bizalmunkat részben csökkenti.

Ha igaz, hogy a hivatalos presszió Esterházy Miklós Móric grótot és többi katolikus urakat Fejérmegye közizgatási bizottságából kiakarja zárni: elfelndvén mit művelt már a megye érdekében és mekkora közizgatási érdek jogosítja ott létre: **Ebben a legelőkelőbb üldözés nyilvánulna a katolicizmus ellen és a kormány hivatásának legsérelmesebb félreismérése.**

A mai kihallgatások.

Budapest, dec. 29. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A király ma folytatta a magánkihallgatásokat, melyek ma is csak 11 órakor kezdődtek.

A legelső, a ki most megjelent 5 felsége előtt, Román Miron gör. epl. román metropolita volt, ki körülbelül 20 percig időzött ő felségénél.

12 órakor Szapary Gyula gróf volt miniszterelnököt fogadta a király. A gróf állítólag igen melegen ajánlotta a királynak a 67-es alapon álló pártok fuzióját.

1/2 órakor Kemény Kálmán báró volt rövid kihallgatáson.

1 órakor Zichy Nándor gróf, a főrendiházi ellenzék és a kath. néppárt vezére jelent meg ő felsége előtt. A gróf kihallgatása egy óránál tovább tartott.

2 órakor Károlyi Sándor grótot fogadta a király. A mai kihallgatások sorát pedig Falk Miksa orsz. képviselő fejezte be, ki 1/3 órakor jelent meg a budai várpalotában.

Déltájban Tiszta Kálmán, Hieronymi Károly és Széll Kálmán rövid ideig a királyi kabinetirodában időztek.

TÁVIRATOK.

Madrid, dec. 29. (Ered. táv.) Erzsébet anyakirálynő II Ferenc volt nápolyi király halála alkalmából 21 napi udvari gyászot rendelt el.

Arco, dec. (Ered. táv.) A Traun gróf, Párma hercege ma ideérkezett, hogy részt vegyen II. Ferenc exkirály temetésén. — Károly Lajos főherceg és neje ugyane célból holnap érkeznek ide. — Ferenc József király részvét-táviratot intézett II. Ferenc özvegyéhez. — A temetésnél az említettek kívül jelen lesznek: A czerzai herceg, Albrecht, Rainer és Ernő főhercegek és Mária Immakulata főhercegnő.

Páris, dec. 29. (Ered. táv.) Az itteni japán követ alaptalanannak jelenti ki azt az az angol lapokban megjelent hírt, mely szerint Japán olyan feltételek alatt nyilatkozott hajlandónak a Kina által tett békajánlatok elfogadására, hogy Kina vele az európai hatalmak ellen irányuló véd- és daesztvetségre lépjen.

Irodalom és Művészet.

— **Színház.** Csütörtökön Meilhac és Halévy operettjét, „A kékszakkallu herceg”-et nagyon kevesen hallgatták, pedig Offenbach gyönyörű zenéje nagyobb közönséget érdemelt volna. A keresztes hábornok idejében játszódk le a darab s mily csodálatos, modern öltözékeket, modern berendezést, arisztont, sőt villamifélesztő gépet láttunk a színpadon, a mi a rendezőnek nem nagy műveltségére vall. Tiszta (Boebeche), Mezei (Popolani) és Szi,

l a g y i (Oszkár gróf) komikusi ereje nem kellett hatást, a tárgy komolysága, inkább rejtélyes volta ki is zárja a komikumot.

A romantizmus a legdurvább vonásokban öltött testet Schiller legelső és legrosszabb munkájában, „A haramiák”-ban.

Színházi műsor.

Vasárnap, 30-án d. u. 3 óra körül „Nani”; este 7 órakor „Piros bugyellás”.

A szocialdemokrácia céljai és a liberális eszmék. Paechler Mihály után Huszár Károly székesfejérvári kanonok.

Szerkesztői üzenetek.

Hátrulékos vidéki előfizetőinket kérjük a lap további küldése iránt mielőbb intézkedni.

Mai számunkhoz, melyet 9000 példányban küldünk szét, postulatványokat mellékelünk az előfizetési pénzek beküldésére.

D. K. Várpalota. Helyes! Bárcsak többi tudósaink is így tennének!

Közgazdaság.

Hamis kép.

Budapest, december 28.

(A-r) Oly gyakran hangoztatják, hogy szinte elfogadott tényekké kezd már válni az az állítás, hogy a magyar közgazdaság

amerikai viszonyokra emlékeztető rohamossággal fejlődik. Ilyen általánosságban az állítás téves, mert közgazdaságunk nem egy föltötte fontos ágazatában fejlődés helyett inkább a jogosult érdekek istápolásának mollgésését látjuk s így haladás helyett hátramaradásról kellene szólnunk.

Hogy a közgazdaságunk rohamos fejlődéséről szóló axioma keletkezett, az onnan van, mert sokan közgazdaságunk legutóbbi évtizedekben való fejlődésének csakis egy i k irányát tartották szem előtt és az i t t mutatkozó jelenségek ből általánossíva vonták le a következtetéseket.

Abban, hogy a részvényvállalati alakulások csakugyan óriási méretekben terjeszkedtek, sokan egész közgazdaságunk föllendülését látták és hirdették ugyannyira, hogy e felfogás már-már uralkodóvá lett. Pedig voltaképen csak a mozgó tőke roppant terelglálásáról és sikereiről van szó.

Azt hittük, hogy 1893 után, mely esztendőben harminyenc vállalat alakult meg 45 millió forint alapítókéval, 1894-ben esőnd lesz a „gründolás” és tőkefelmelések műveleti terén.

1894-ben is sok részvénytársulat és különösen pénzintézet felemelte részvénytőkéjét, nem egyedül azért, mert a szükség kívánta, hanem inkább azért, mert a kedvező börzeviszonyok lehetővé tették az új részvényeknek magas felpénzzel való kibocsátását; továbbá az időn is a fővárosban és a vidéken számos új vállalat keletkezett, gyakran nem annyira aktuális szükséglet kielégítésére, mint inkább a már meglévő vállalatokkal való versenyés céljából.

Ime itt a legnagyobb tranzakciók táblázata: 1894-ben Budapest en 31 új részvénytársaság alakult 25,739.000 frt alapítókéval még pedig:

Részvénytársaság neve: Alapítóké forintokban. Hazai bank r.-t. 5,000,000. Budapesti földalatti villamos v. 3,600,000. „Vulkan” gépgyár r.-t. 2,000,000. Első magyar malátagyár 1,250,000.

annak, hogy részvénytőkéjét új műveletek kibocsátása által szaporítsa. E vállalatok a részvénytőke-szaporítás összegének feltüntetésével a következők:

Részvényvállalat neve: Részvénytőke-szaporítás forintokban. Budapesti bankgyesület 3,000,000. Kereskedelmi bank 2,500,000. Salgótarjáni közszékhely 2,048,000.

A budapesti részvényvállalatok tőkeszaporítása 1894 évben tehát 24,496.000 frtra ruggott.

A börze emberei, a tőkésükkel spekuláló urak a lezajló évre nagy belső megelégedéssel tekintenek vissza, mert 1894 a tőzsedei spekuláción o ly esztendeje volt, mint a milyenre a börze-történelem alig tud emlékezni.

A börzeánerék, a mozgó tőke urai hirdetik e szerint a nagy közgazdasági föllendülést, különösen az utóbbi 3-4 esztendőben. Mi azonban, a kik mélyebre látunk és a kik a magyar közgazdaság alatt nem a magas kurzusokat és a részvénytoke-szaporulatót értjük, tudjuk, hogy miként áll szegény hazánk közgazdasága!

A valuta és Wekerle. Wekerle Sándor a liberális párt csüörtörtöki értekezletén mondot beszédében megemlékezett az ő legsaajátosabb alkotásáról, a valuta rendezésről is és azt állította, hogy erre az anyagi képesítés már megvan. Mit értett ez alatt Wekerle? Talán a néhány ezernyi fölösleget? Vagy a nemzetlenes börzét? Vagy az irlagatlan végrehajtások és a rossz mezőgazdasági politika által tönkrement birtokos osztályt?

Fejérmegyei buza a budapesti gabonapiacra. A budapesti gabonapiacra eladatott dec 27-én: 500 mm. 70 k. 6-80 frt. három óra.

Székesfejérvári piaci árak 1894. december 29-én.

Gabona: buza 6.10-6.20, rozs 5.-40 5.50, árpa 6.10-6.20, zab 5.50-5.60, kukorica 5.50-5.60, bab 8.50-8.60 frt métermázsánként.

Hizott sertés: könnyű 28-30, nehéz 33-34 kr. klgr. eleven súly szerint.

Moóri piaci árak december 29-én buza 5'65; rozs 4'70; árpa 6'20; zab 6'40, kukorica 5'90; bab (új) 8'50; krumpli-zsákja 60-80 kr., kövér disznó kilója 39-40 kr.

Kalácsok, diós-, mákos-paftók. — Megrendelések mindenkor elfogadtatnak.

Van szerencsém a nagyhírnékö közönség szives tudomására hozni, hogy a Kossuth-utca 18. szám (Seelke-féle ház) alatt 10 év óta fennálló

SÜTŐDÉMET

Szent-István-tér 2. szám. (Trummer Sándor-féle ház, a főtemplom mellett.)

alá helyeztem át, hol a mai modern kornak megfelelőleg, sütődémet a legkényesebb ízletet is kielégítőleg rendeztem be. Főtérkévésem, mint a múltban, úgy a jövőben is az lesz, hogy mélyen tisztelt vevőimnek és jóakaróimnak mindenben a legjobbal szolgálhassak.

Naponta háromszor, egymint: **reggel, d. e. 9 és d. u. 2 órakor** friss sütemény kapható, valamint naponta frissen sült **fehér-, barna- és valódi rozskenyér; tej, tejszín, habtejszín, vaj** és minden e szakmába vágó cikkek bármikor kaphatók.

Írántam tanúsított megítéslő bizalmukat köszönve, kérem azt részemre továbbra, új üzlethelyiségemben is fentartani.

Székesfehérvár, 1894. december hó.

Mély tisztelettel:

CSERNAY JÓZSEF sütőmester.

Kenyér és egyéb sütemények d. e. 9-től d. u. 3-ig elfogadtatnak.

Tea és vaj készlettel. Naponta friss vaj és tejszín-joghurtok.

CSERNAY JÓZSEF fényfézési és dísz-sütődéje Szent-István-tér 2. szám.

Vasuti menetrend!

Székesfehérvári Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Délelőtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul

Sz.-Főutóvárosi Nagy-Kanizsa felé:

Délelőtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Délután 4 óra 33 p. vegyesvonat indul
Este 9 óra 17 p. gyorsv. indul
Ejtel 11 óra 48 percekor indul

Székesfehérvári Veszprém felé:

Délelőtt 9 óra 34 p. indul személyv.
Délután 1 óra 34 percekor indul
Este 9 óra 27 p. vegyesvonat indul

MÁRIÁN GYÖRGY
Könyvnyomdász

Székesfehérvár, Szent-István-tér 1.

A KÖZLEKEDŐ ÚJ-ÉV ALKALMÁRA MINDEN A LIRSZERHÉRI KIÁLLITÁSÚ LITHOGRAFIÁT

NÉVJEGYEKET!

Készít továbbá mindenféle **KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT** tiszta és kellemes kitérőben a legolcsóbb áron.

A „NEMZETI UJSÁG”

alig néhány hónapi főmállása dacára joggal és önérettel elmondhatja magáról, hogy megnyervén a közönség bizalmát és rokonszenvét, a legkedveltebb lapok egyike. Ez a siker nekünk csak biztatás lehet a jövőre. Biztatás, hogy előre haladjunk abban az irányban, a melyben haladtunk eddig; hogy nyiltan, bátran, csűrési-esavarást nem tűrő módon küzdjünk nemzetünk igazaiért, nemzetünk igaz érdekeiért; — hogy folytassuk a harcot a korrupció, a hipokrizis ellen; hogy nyiltan és őszintén harcoljunk a nemzeti létünket, nemzeti iránybau való haladásunkat veszélyeztető törekvések ellen.

A „NEMZETI UJSÁG” mely tehát kitartással fog harcolni továbbra is a jelenlegi kormányrendszer és az e kormányrendszer szülte kinövészek ellen, nagy gondot fog fordítani ezental is arra, hogy gyorsan és pontosan informálja a közönséget minden eseményről. Hogy e célját elérhesse a

„NEMZETI UJSÁG” áldozatot nem kimélve, erős levelezői kart szervezett. Levelezői vannak az ország minden részében s a kontinens minden fontosabb pontján. A

„NEMZETI UJSÁG” e mellett azon van, hogy élvezetes és szórakoztató olvasmányokkal szolgáljon közönségének.

„A NEMZETI UJSÁG” e mellett a legolcsóbb napilapok egyike.

A „Nemzeti Ujság” előfizetési ára:

Egész évre : : : : 14 frt. | Negyedévre : : : : 3 frt 50 kr.
Félévre : : : : 7 frt. | Egy hónapra : : : : 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára 4 kr., vidéken 5 kr.

Január 1-ével belépő előfizetők 3 frt 50 kr-ért 4 hóra, azaz jan. 1-től ápr. 30-ig kapják a „Nemzeti Ujságot.”

A „NEMZETI UJSÁG”-nak van kiváló gonddal szerkesztett: ujdonsági, tanügyi, közgazdasági, egészségügyi, jogügyi, sport- és divatrovata, valamint a „gyermekszobában” című rovata. — Előfizetni bármelyik naptól kezdve lehet.

A „Nemzeti Ujság”
szerkesztősége:

VI. kerület, Petőfi-utca 16. szám.

A „Nemzeti Ujság”
kiadóhivatala:

VI. kerület Nagymező-utca 25. sz.

Miután a Rosenthal-cégtől — a hol 10% éven át mint szabász és üzletvezető működtem — megváltam; ezennel becses tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy

ÖNÁLLO

egyenruházati üzletet

nyitottam,

hol mindennemű egyenruha, valamint polgári- és liberia-öltönyök készítését és javítását elvállalom.

Lakásom kigyó-utca 5. szám.

GlogovácZ József

polgári és katonai szabó.

Székesfejérvár,
iskola-utca, saját ház.

Foghuzás,
plombálás,
műfogak.

Dr.
Huszár
Adolf
fogorvos

Foghuzás,
plombálás,
műfogak.

Rendel: deielőtt
8—12. d. u. 2—6.

A NAGYÉRDEMŰ

HÖLGYKÖZÖNSÉG SZIVES FIGYELMÉBE!

A KÖZELGŐ ÚJ-ÉV ALKALMÁVAL

BÁRMIFÉLE

DIVATLAPOKRA,

UGYMINT:

Magyar Bazar, Budapesti Bazar, Divat Szalon, Párisi Divat, Az Évszak, Modenwelt, Wiener Mode, Elegante Mode, Hausfrau Zeitung, Der Bazar — s bármely itt felnem sorolt divatlapok és folyóiratokra előfizetést a legjutányosabb áron elfogad.

Pontos házhoz szállításért kezezekedem.

KAUFMAN F.
könyv- és papírkereskedő
Kossuth-utca 5.

Nagy alkalmi vétel!

Van szerencsém tudatni, hogy a múlt évnél is nagyobb arányu *realis* karácsonyi eladásom különféle női-divatkelmékből már megkezdődött, és pedig:

Dupla széles Loden	kelme eddigi ár 40 kr., most csak 25 kr. mtrje
" " Diagonal	" " " 70 kr., " " 33 kr. "
" " ang. Cheviotte	" " " 80 kr., " " 40 kr. "
" " Diagonal Camgarn	" " " 90 kr., " " 44 kr. "

Kitűnően mosható divat barehet eddigi ár 35, 40, 50 és 70 kr., **most csak** 20, 25 és 30 kr. méterenként.

Nagy raktár téli kendőkből, futó és nagy szőnyegek, nemkülönben Chiffon, vászon és asztalneműekből.

Kérem t. Czimedet áruházamat meggyőződés céljából megtisztelni és egy kis vétel befogja bizonyítani, hogy a *helybeli* piacon még eddig *nem létezett olcsó árban* lehet nálam vásárolni.

Óriási raktár legdivatosabb női- és gyermek-kabátokból.

Dús választék valódi Caracüll gallér- és szőrme-árúkból.

Maradok tisztelettel

DEUTSCH MANÓ és FIA.

Selyem- és szövet-maradékok minden elfogadható árért eladatnak.

ORGONA-GYÁR.

RIEGER TESTVÉREK

BUDAPEST, VII. KERÜLET, GARAY-UTCA 48. SZ.
(SAJÁT HÁZÁBAN.)

Az orgona-gyár főkja Jägerndorfban.

Ezen gyár jó és olcsó templomi orgonákat szállit olismert művészi kivitellel. Magyarországon a gyár 20 éves fenállása óta több mint 150 új orgonát építettett, melyek közül kiemeljük: Budapest főplébánia, lipótvárosi bazilika, kapucinus-templom, angolkisasszonyok temploma, tót evang. és német ref. templom, a szepesváraljai és beszteczbányai székesegyházak; továbbá Rózsahegy, Selmezbánya, Kőrmözbánya, Igló, Sátoralja-Ujhely, Ormező, Kőszeg, Sopron, Szász-Sebes, Modor, Breznóbánya, Késmárk, Liptó-Szeit-Miklós stb.

Több mint 300 orgonát szállitottunk, azok között igen gyönyürű szerkezeteket Ausztriába és más államokba.

Orgona katalógusok ingyen.